

NORGES BONDELAG

Oslo, 29. juni 2018

Klima- og miljøminister Ola Elvestuen, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo
Landbruks- og matminister Jon Georg Dale, Postboks 8007 Dep, 0030 Oslo

Forespørsel om møte med Ola Elvestuen og Jon Georg Dale angående rovdyr

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk Sau og Geit ber med dette om møte med statsråd Ola Elvestuen og statsråd Jon Georg Dale.

Vi viser til at det nå pågår et svært omfattende ulveangrep på sau i kommunene Tynset, Tolga og Rendalen. Det første ulveangrepet ble registrert i Tolga 9. juni. Fram til mandag 28. juni er 210 sauekadavrene funnet og dokumentert drept av ulv. Mange av sauene er avlivet av skadefellingspersonell etter at de er funnet med dødelige skader påført av ulv. Den ene ulven ble felt 28. juni, men den andre ulven er fortsatt i området. Det om lag 7000 sau som skal på utmarksbeite i dette området. Noe av sauene har blitt holdt igjen på innmarksbeiter men den tørre våren gjør at det ikke vokser nok gras til at man kan fortsette å holde sauene på innmarksbeiter framover. Ulveangrepet er voldsomt. Til sammenlikning ble det av Statens naturoppsyn, på Hadeland, i 2017 dokumentert 297 sau drept av ulv og 808 sau ble erstattet med ulv som skadevolder. På Hadeland startet angrepet i slutten av mai og varte i 10 uker fram til ulven ble felt 7. august.

Vi krever at beitebrukerne i Tynset, Tolga og Rendalen får dekket de samme tapene og kostnadene som beitebrukerne i Hadeland fikk dekket etter ulveangrepet i 2017. Herunder må det gis tilbud om kompensasjon for økt arbeidsomfang. Videre må kostnadene ved å holde dyra på hjemmebeite dekkes av Fylkesmannen etter satser tilsvarende de som framgår av forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak. Videre må det komme på plass en ordning som dekker eventuelle tap dersom sporhund som brukes under skadefelling tar sau. Dersom det oppstår en slik situasjon i dag må tapene dekkes av beitebrukerne i felleskap. Vi forutsetter også at Statens naturoppsyn bistår skadefellingslaget i fellingen.

Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit og Norsk Bonde- og Småbrukarlag viser til at sauebonde Oddmund Bergvik i Lierne har mottatt varsel fra Mattilsynet om å fjerne sauene på innsiden av et 8,8 km langt rovviltavvisende gjerde. Statens naturoppsyn felte ei binne på innsiden av gjerdet natt til 17. juni. Da det ble funnet sauekadaver etter enda en bjørn innenfor gjerdet fikk Breivik avslag på at SNO kunne felle også denne bjørnen. I stedet fikk Breivik beskjed om å hente sauene ut av innhegningen og legge ned strømgjerdet slik at bjørnen kunne vandre ut på egen hånd. Vi mener denne praksisen ikke er akseptabel og ber om en redegjørelse av saken på møtet.

Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit og Norsk Bonde- og Småbrukarlag har siden 2011 mottatt FKT-midler til en prosjektstilling som skal arbeide med forebyggende og konfliktdempende tiltak for beitebrukere som taper sau til rovvilt. Organisasjonene sendte 13.01.2017 søknad til Miljødirektoratet om en ny prosjektperiode fra 2018-2020. 02.01.2018 mottok vi vedtak 2017/515 av 21.12.2017, om utbetaling av tilskudd til sentralt FKT-prosjekt. I vedtaket innvilges tilskudd for 2018, mens tilskudd for 2019 og 2020 avslås. 22.01.2018 sendte vi klage på Miljødirektoratets vedtak om å avslå tilskudd for 2019 og 2020. Vi viser videre til oversendelse av klage på utbetaling av tilskudd av 22.06.2018 fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet.

Vi viser til at Stortinget i flere saker om norsk rovdyrpolitikk har påpekt at tiltak som bidrar til å redusere tap av husdyr til rovdyr og å dempe rovdyrkonflikten er viktig. Vi viser blant annet til følgende sitater:

Innst. S. nr. 174 (2003-2004):

«Komiteens flertall mener at det er nødvendig med en økt satsing på forebyggende og konfliktdempende tiltak».

Representantforslag 163 S (2010–2011):

«Rovdyrforvaltningen må baseres på en politikk der hensynet til å sikre overlevelse til alle de store rovviltartene i norsk natur må kombineres med en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet innenfor den todelte målsettingen».

Prop. 1 S 2017-2018, side 71:

«Regjeringa meiner det er behov for meir kunnskap for mellom anna å dempe konfliktnivået og få ei meir føreseieleg forvaltning av rovvilt».

Vi viser videre til Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak, § 1. Formål:

«Målsettingen med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive forebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket, samt konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper.»

Prosjektet skal i løpet av prosjektperioden gjennomføre følgende aktiviteter:

- 1) Formidle kunnskap og råd om skadeforebyggende tiltak på inn- og utmarskbeite til beitelag og enkeltbrukere. Dette skal skje i samråd med anerkjente kunnskapssentra.
- 2) Bidra til økt samarbeid og rolleforståelse mellom beitebrukerne og Statens Naturoppsyn. Herunder skal prosjektet arrangere fagsamlinger før beitesesong hvor Statens Naturoppsyn møter beitebrukere og beitetilsyn. Tema på slike fagsamlinger kan være informasjon om skadedokumentasjon, registrering av rovvilt, innsamling av DNA-prøver, skadeuttak, etc.
- 3) Veiledning om krav som stilles til kadaverdokumentasjon for å sikre rettmessig erstatning for tap grunnet fredet rovvilt. Mange beitebrukere sliter med klagesaker på erstatningsoppgjør og skadefelling.
- 4) Bedre samarbeidet mellom sauekontrollen, Mattilsynet, Fylkesmannens landbruksavdeling, SNO, Fylkesmannens miljøvernnavdeling, rovviltnemndene, Miljødirektoratet og beitelag/beitebrukere gjennom kontaktmøter.
- 5) Bidra til økt skadedokumentasjon ved rovviltangrep gjennom informasjon og kursing om bruk av kadaverhunder.
- 6) Spre informasjon om lokal beredskap ved rovviltangrep.
- 7) Motivere beitelagene til å delta i sporingsaksjoner for gaupe, melde inn rovviltobservasjoner med appen ”Scandobs” på Rovdata, og delta på jaktkurs for ulike rovviltarter.
- 8) Arrangere møter og kurs for beitelag og beitebrukere om relevante temaer som nevnt ovenfor og som har til formål å redusere tap av beitedyr til rovvilt og å dempe konflikter.
- 9) Lage brosjyremateriell og fagartikler som formidles gjennom organisasjonenes egne nettsider og tidsskrift.

Våre organisasjoner er uenig når Miljødirektoratet i sitt vedtak skriver følgende; *«Når det gjelder den konfliktdempende delen av prosjektet, herunder aktiviteter for å bedre samarbeidet mellom ulike aktører, arrangere møter/seminarer osv, er vår vurdering at dette er et viktig arbeid, men som naturlig løses gjennom ordinært organisasjonsarbeid.»*

FKT-prosjektet i NSG, NB og NBS er oppstått for å bidra til best mulig løsninger og redusere skadevirkningen for beitenæringen. Prosjekt jobber tett sammen med beitebrukere for å bidra til samarbeid om å gjøre belastningen minst mulig og samtidig motivere til å samarbeide med forvaltningen.

I prosjektperioden er det bygget betydelig erfaring som kan bidra til bedre løsninger. Dette gjelder bl.a. dyreeiers rolle og medvirkning under ulykkeshendelser og bruk av sauens radiobjelleinformasjon som verktøy under skadefelling og ivaretagelse av god dyrevelferd. FKT-prosjektet har siden skadesituasjonen i Hurdal/Hadeland/Toten i fjor sommer jobbet med beredskap for beitebrukere som opplever krisesituasjoner med rovvilt. Det er gjennom prosjektet og situasjonen i fjor sommer avdekket at eksisterende beredskapsplaner for beitebruk i kommunene ikke er gode nok. FKT-prosjektet erfarer at utfordringene under store ulykker for beitelag og kommuner har mange fellestrekk. En betydelig arbeidsmengde legges ned i veiledning som etterspørres av kommunene i tillegg til beitelagene. Veiledningen er særlig knyttet mot organisering og bruk av aktuelle virkemidler for å oppnå samhandling mellom alle aktørene under en ulykke.

Mattilsynet påpeker i sin *Oppsummering av beitesesongen 2017 og utsiktene for komande beitesesong, 27.3.2018*, at:

«Det er positivt at næringen og forvaltningen nå arbeider i fellesskap for å etablere beredskapsplaner med avklarte roller og varslingsystemer».

Næringen har gjennom FKT-prosjektet tatt initiativ til å sette i gang arbeidet med beredskapsplaner for beitebrukere i skadesituasjoner etter erfaringene gjort beitesesongen 2017. Klima- og miljødepartementet har selv øremerket midler for å effektivisere skadefellingen i Nord-Østerdalen. Her har prosjektleder representert fylkeslagene i styringsgruppa. Miljødirektoratet har bestilt et oppdrag fra NJFF om et opplegg for å styrke beredskapen i skadefellingslag og kommuner. Vi er positive til begge disse prosjektene men ser at det ikke er tenkt på beitebrukerens rolle i dette arbeidet. Under rovdyrangrep er samhandling mellom husdyreiere og skadefellingslag helt nødvendig. De fleste beredskapsplaner viser store svakheter i skadefellings situasjoner som blir svært synlig når denne blir langvarig. FKT-prosjektet bidrar med viktig kompetanse overfor kommunene, beitelagene og fylkesmennene i utarbeidelsen av disse planene.

Vi erfarer at det er stor pågang fra beitebrukere som henvender seg direkte til prosjektleder og stiller spørsmål om FKT-tiltak, råd i forbindelse med akutte skadesituasjoner m.m. Det er viktig for beitebrukere å ha noen de kan henvende seg til på feltet som ikke sitter i en forvalterposisjon, enten det er hos Miljødirektoratet, fylkesmannen eller i kommunen.

Alle tre organisasjonene bruker i dag betydelig ressurser på arbeid som bidrar til å redusere konfliktnivået mellom beitenæring og rovviltpolitikk. Gjennom FKT-prosjektet har vi kunnet sette i gang forebyggende og konfliktdempende tiltak vi ikke har anledning til ellers. I motsetning til Miljødirektoratet, mener vi prosjektet driver et viktig forebyggende og konfliktdempende arbeid for beitenæringa.

I Miljødirektoratets oversendelses brev av vår klage 22.6.2018 skriver de følgende:

«...tilskuddet gitt til FKT-prosjektet i perioden 2015-2017. Et viktig premiss for tilskuddet var at FKT-prosjektet skulle ha ansvar for å bistå beitebrukere som har anmodet forvaltningsmyndighetene om omstilling i rovviltområder. Direktoratet er usikker på om dette er ivare tatt og kan heller ikke se at dette er omtalt i sluttrapporten.»

Det har fra starten av prosjektet vært en klar forutsetning fra våre organisasjoner at prosjektleder ikke skal oppfordre sauebønder til omstilling. Det er kun i tilfeller hvor sauebønder selv ønsker omstilling at prosjektet skal bidra med å finne gode løsninger. Det har i løpet av prosjektperioden kun vært to konkrete tilfeller av omstilling hvor prosjektet er bedt om å bistå. Det ene tilfellet gjelder Nordland hvor Fylkesmannen tok kontakt med prosjektleder og ønsket bistand til omstilling for beitebrukere i Saltdal kommune. Det viste seg at ingen av beitebrukerne i Saltdal selv ønsket omstilling, men at dette var et ønske fra

miljømyndighetene. Det andre tilfellet gjelder en sauebonde i Snåsa som selv ønsket omstilling og kjøp av melkekvote. Denne bonden fikk oppfølging av Nord-Trøndelag Bondelag som har bistått andre sauebønder i samme kommune med omstilling tidligere.

Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ønsker å drøfte videre finansiering av FKT-prosjektet under møtet.

Med hilsen

Lars Petter Bartnes
Norges Bondelag

Kjell Erik Berntsen
Norsk Sau og Geit

Merete Furuberg
Norsk Bonde og Småbrukarlag